

Nr 136

Av fru Eriksson i Stockholm m. fl., om slopande av excellenstiteln för stats- och utrikesministrarna.

(Lika lydande med motion nr 124 i Första kammaren)

Excellenstiteln infördes i Sverige närmast efter tysk förebild under 1600-talets förra hälft. Det äldsta i Svenska akademiens ordbok redovisade belägg återfinnes i ett brev till Axel Oxenstierna 1632. Axel Oxenstierna var den förste som bar titeln i Sverige. Titeln förbehölls till en början innehavarna av rikets högsta äreställen. Till dessa hänfördes riksråden (under den senare karolinska tiden de kungliga råden) samt sedan 1773 även de s. k. rikets herrar. Riksrådsinstitutionen avskaffades 1789. När 1809 för motsvarande funktion ett statsråd inrättades, tillades enligt uttryckligt stadgande i RF § 34 endast två av dess ledamöter, nämligen de båda statsministrarna — justitiestatsministern och utrikesstatsministern — »rikets högsta värdighet». Institutionen rikets herrar avskaffades 1868, varmed detta underlag för excellenstiteln försvann. 1876 tillkom den nuvarande statsministerposten samtidigt som cheferna för justitie- och utrikesdepartementen förlorade sina statsministertitlar. Chefen för utrikesdepartementet förblev emellertid enligt den ändrade lydelsen av RF § 34 jämte statsministern innehavare av rikets högsta värdighet, till vilken excellenstiteln fortfarande att vara knuten. Denna värdighet och titel tillkommer enligt kungl. resolution 1857 även riksmarskalken. Till skillnad från värdigheten torde titeln och dess samband med värdigheten aldrig ha reglerats i författning.

Titeln excellens var ursprungligen efter utländskt mönster en hovtitel. Riksmarskalken som har författningsenlig rätt till titeln och värdigheten tillhör den krets för vilken titeln en gång avsågs. De två excellenserna i regeringen har föga med det gamla begreppet »rikets herrar» att göra. Den vanliga titulaturen Ers Excellens och Hans Excellens är främmande för vanligt politiskt språkbruk.

Under senare år har beslut fattats i riksdagen om att staten icke skall ha befattning med ordensväsendet. Vidare har efter riksdagsbeslut bördstitlar och uppgifter om ordensinnehav uteslutits i statliga matriklar. Ceremonielet vid riksdagens högtidliga öppnande, som är influerat av hovet, skall revideras av den sittande författningsutredningen. Med denna tendens till förenkling förefaller det riktigt att även excellenstiteln slopas.

Då det icke krävs någon ändring i vare sig grundlag eller annan författning utan endast en ändring i praxis, torde ett uttalande av riksdagen att

titeln excellens icke bör användas för regeringsledamöter kunna ge en omedelbar förändring.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte uttala sig för att excellenstiteln icke längre bör tillkomma stats- och utrikesministrarna.

Stockholm den 14 januari 1970

Nancy Eriksson (s)

i Stockholm

Oskar Lindkvist (s)

Anita Gradin (s)

Gunbjörg Thunvall (s)
